

Viite: Lausuntopyyntö OKM/41/010/2017

Asia: Suomen opinto-ohjaajat ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Suomen opinto-ohjaajat ry pitää lakiehdotusta pääosin hyvin perusteltuna ja tarpeellisena. Kiinnitämme lausunnossamme lisäksi huomiota seuraaviin seikkoihin:

Asia 1

Nykyistä henkilökohtaisempaa opinto-ohjausta

Lukiolakiehdotuksen 25 § lähtee siitä, että opinto-ohjauksen merkitys korostuu. Sen mukaan opiskelijan tulee halutessaan saada nykyistä enemmän säännöllistä, henkilökohtaista opinto-ohjausta. Henkilökohtaisen opinto-ohjauksen kirjaaminen lakiin on erittäin tärkeä ja tervetullut asia.

Suomen opinto-ohjaajat ry haluaa kuitenkin täsmentää, että mm. 25 § mainittu jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvä ohjaus on nimenomaan opinto-ohjausta. Haluamme korostaa, että ehdotetussa laissa tulee olla tarkka käytettyjen käsitteiden kanssa. Opintojen sujuvuuden ja jatko-opintoihin joustavan siirtymisen kannalta laadukkaana opinto-ohjauksen takeena on kelpoinen opinto-ohjaaja.

Uudistuneessa tuntijaossa lukion opinto-ohjauksen kurseja on kaksi. Tämä on osoittautunut tarpeelliseksi. Tämä toinen kurssi ei ole vähentänyt henkilökohtaisen ohjauksen tarvetta. Tästäkin syystä henkilökohtaisen opinto-ohjauksen kirjaaminen lakiin on kannatettavaa. Laissa tulee turvata opiskelijoiden oikeus saada tasa-arvoisesti laadukasta opinto-ohjausta erilaisissa lukioissa ympäri Suomen.

Asia 2

Oma opintosuunnitelma kaikille

Lukiolakiehdotuksen 26 § mukaan opiskelijan tulee laatia ohjatusti oma opintosuunnitelma, joka sisältää opintoja, ylioppilastutkintoa ja jatko-opintoja koskevia tavoitteita. Lisäksi se päivitetään säännöllisesti.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma ja nykyistä henkilökohtaisempi opinto-ohjaus jokaiselle lukiolaiselle on kannatettava tavoite. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen ja päivittäminen on prosessi, joka tukee lukiolaisen kehitystä opiskelijana. Tämän vuoksi on tärkeää, että suunnitelma tehdään ja päivitetään opinto-ohjaajan tuella.

Lakiehdotuksessa esitetään, että opetushenkilöstö tukee opiskelijaa suunnitelman laatimisessa. Opinto-ohjaus lukiossa on prosessi, joka vaatii henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tehtäessä kokonaiskuvan opiskelijan opintojen tilanteesta, opiskelijan tavoitteista sekä lukio-opinnoille että jatko-opinnoille ja ajankohtaisen tiedon koulutuksen ja työelämän kentältä. Aineenopettajalla on tärkeä rooli oman aineensa asiantuntijana ja ryhmänohjaajalla lukiolaisen päivittäisen toiminnan tukijana, mutta opinto-ohjaajalla tulee säilyä vastuu opintojen ohjauksen koordinoinnista lukiossa, kuten myös tuen antamisessa opintosuunnitelman laadittaessa.

Asia 3

Velvoite ohjata lukion päättäneitä nuoria

Lukiolakiehdotuksen 25 § velvoittaa antamaan opinto-ohjausta lukion päättäneille opiskelijoille, jotka eivät pääse jatkotutkintoon johtavaan koulutukseen heti ylioppilastutkinnon jälkeen. Tämä yhdessä 58 § mainitun opinto-ohjauksesta vastaaville henkilöille opintoihin ohjaamista varten tarvittavien tietojen luovuttamisoikeuden kanssa takaa sen, että lukion ja korkea-asteen nivelvaihe on nykyistä sujuvampi.

Luontevampaa olisi korvata termi *opinto-ohjauksesta vastaava henkilö* sanalla *opinto-ohjaaja*.

Lukion päättäneillä nuorilla on ohjaussuhde lukion opinto-ohjaajaan, jolloin tämä on oikea henkilö antamaan laadukasta opinto-ohjausta. Toisaalta jälkiohjattavia saattaa olla vuosittain huomattava määrä, varsinkin kun nykyisin vain noin kolmannes uusista ylioppilaista saa opiskelupaikan korkeakoulusta. Velvoite tarjota ohjausta opintonsa keskeyttäneille ja ilman korkeakoulupaikkaa jääneille on merkittävä parannus ja vähentää nuorten syrjäytymisvaaraa. Nuoret eivät tässä esitetystä mallista joudu etsimään itselleen uutta ohjaavaa tahoja, vaan saavat jatkaa ennestään tutun ja pätevän opinto-ohjaajan kanssa.

Muut asiat:

Ylioppilastutkinnon kokeiden uusiminen rajattomasti: Suomen opinto-ohjaajat ry näkee ylioppilastutkinnon kokeiden uusimiskertoja koskevista rajoituksista luopumisen tai niiden merkittävän lieventämisen opiskelijoiden oikeusturvaa vahvistavana muutoksena. Kun ylioppilastutkinto on jatkossa pääasiallinen väylä korkeakouluopintoihin, niin opiskelijan mahdollisuus parantaa asemaansa hakemisessa on ensiarvoisen tärkeää. Pääsykokeitakin opiskelija on tällä hetkellä voinut käydä yrittämässä uudestaan rajattomasti.

Erityisopetus: Esitys erityisopetuksen kirjaamisesta lukiolakiin on tervetullut. Erityisopetuksella voidaan tukea opiskelijan lukion läpäisemistä ja edistää opiskelutaitojen kehittymistä korkeakouluopintojen vaatimalle tasolle. Nuorilla on hyvin erilaiset valmiudet lukio-opintojen suorittamiseen ja osalla on nimenomaan tarvetta erityispedagogiselle tuelle. Erityisopettaja on monessa asiassa opinto-ohjaajalle hyvä työpari eli uudistus tukee myös lukion moniammatillisen työskentelyn vahvistumista.

Korkeakouluyhteistyö, työelämäyhteistyö ja yrittäjyys sekä kansainvälisyys: Korkeakouluyhteistyön kehittämisessä tulisi ottaa vahvasti huomioon alueellinen tasa-arvo. Korkeakouluopintojen suorittamisen tulee olla mahdollista kaikissa Suomen lukioista. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. verkko-opetuksen mahdollisuuksien hyödyntämistä. Jos korkeakouluyhteistyöllä halutaan tukea nuorten jatko-opintosuunnitelmien laatimista ja kiinnostavan opiskelualan löytämistä, niin nämä tavoitteet edellyttävät joustavia mahdollisuuksia tutustua opintoihin korkeakouluissa missä päin Suomea tahansa. Tulevat ylioppilastutkintoon pohjautuvat

opiskelijavalinnat nostavat ylioppilaskirjoitukset lukion opiskelijoiden tärkeimmäksi tavoitteeksi, joten korkeakouluysteistyö joutuu kilpailemaan lukiolaisten ajasta lukion kurssien kanssa.

Opintopisteet: Nykyisen lukion kurssijärjestelmän muuttaminen opintopisteiksi kannattaa vielä ottaa uudelleen tarkasteluun, jotta siitä saatava hyöty todella tulisi näkyväksi kaikille osapuolille.

Resurssit: Suurin osa esitetyistä toimenpiteistä vaatii lisäystä resursseihin. Toivomme, että lakiehdotukseen liitetään erillinen esitys rahoituksen järjestämisestä. Tämä antaisi lukiokentälle pohjan lähteä miettimään uudistuksia rauhallisilla mielin.

Armi Nurmi

Suomen opinto-ohjaajat ry

puheenjohtaja

armi.nurmi@salo.fi

puh. 044 0723220

Anna Quagraine

Suomen opinto-ohjaajat ry

lukiotoimikunnan puheenjohtaja

anna.quagraine@gmail.com

Lausuntopyyntö OKM/41/010/2017

Suomen opinto-ohjaajat ry

Lausunnon keskeinen sisältö

Suomen opinto-ohjaajat ry pitää lakiehdotusta pääosin hyvin perusteltuna ja tarpeellisena. Kiinnitämme launnossamme huomiota seuraaviin seikkoihin:

Lukiokoulutuksen tulisi nykyistä paremmin valmentaa opiskelijoita korkeakouluopiskeluun. Korkeakouluvalmiudet on oltava mahdollista saavuttaa kaikissa suomalaisissa lukioissa paikkakunnasta riippumatta. Korkeakouluysteistyön kehittämisessä tulisi ottaa vahvasti huomioon alueellinen tasa-arvo. Korkeakouluopintojen suorittamisen tulee olla mahdollista kaikissa Suomen lukioista. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. verkko-opetuksen mahdollisuuksien hyödyntämistä. Tulevat ylioppilastutkintoon pohjautuvat opiskelijavalinnat nostavat ylioppilaskirjoitukset lukion opiskelijoiden tärkeimmäksi tavoitteeksi, joten korkeakouluysteistyö joutuu kilpailemaan lukiolaisten ajasta lukion kurssien kanssa.

Opintojen sujuvuuden ja jatko-opintoihin siirtymisen kannalta laadukkaan opinto-ohjauksen tarjoama yksilöllinen tuki on erityisen tärkeää. Onkin myönteistä, että opinto-ohjausta vahvistetaan ja sen rooli määritellään luonnoksessa aikaisempaa tarkemmin. Henkilökohtaisen ohjauksen kirjaaminen lakiin on erittäin tärkeä asia. Suomen opinto-ohjaajat ry haluaa kuitenkin huomauttaa, että mm. esityksen pääasiallinen sisältö kappaleessa puhutaan ohjauksesta – ei opinto-ohjauksesta. Haluamme korostaa, että ehdotetussa laissa tulee olla tarkka käytettyjen käsitteiden kanssa. Opintojen sujuvuuden ja jatko-opintoihin joustavan siirtymisen kannalta laadukkaan opinto-ohjauksen takaa pätevä opinto-ohjaaja.

Suomen opinto-ohjaajat ry pitää tärkeänä, että opiskelijan tulee laatia ohjatuksi oma opintosuunnitelma, joka sisältää opintoja, ylioppilastutkintoa ja jatko-opintoja koskevia tavoitteita. Lisäksi se päivitetään säännöllisesti lukio-opintojen aikana. Henkilökohtainen opintosuunnitelma ja nykyistä henkilökohtaisempi opinto-ohjaus jokaiselle lukiolaiselle on kannatettava tavoite. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen ja päivittäminen on prosessi, joka tukee lukiolaisen kehitystä opiskelijana. Tämän vuoksi on tärkeää, että suunnitelma tehdään ja päivitetään pätevän opinto-ohjaajan tuella.

Laissa on pyrittävä turvaamaan opiskelijoiden oikeus saada tasa-arvoisesti laadukasta opinto-ohjausta erilaisissa lukioissa ympäri Suomen. Myös velvoite tarjota jälkiohjausta opintonsa keskeyttäneille tai ilman korkeakoulupaikkaa jääneille on merkittävä parannus ja vähentää nuorten syrjäytymistä. Lukion päättäneillä nuorilla on ohjaussuhde lukion opinto-ohjaajaan, jolloin tämä on sinällään oikea henkilö antamaan laadukasta opinto-ohjausta. Velvoite tarjota ohjausta opintonsa keskeyttäneille ja ilman korkeakoulupaikkaa jääneille on merkittävä parannus ja vähentää nuorten syrjäytymisvaaraa. Nuoret eivät tässä systeemissä joudu etsimään itselleen uutta ohjaavaa tahoja, vaan saavat jatkaa ennestään tutun ja pätevän opinto-ohjaajan kanssa.

Suomen opinto-ohjaajat ry näkee ylioppilastutkinnon kokeiden uusimiskertoja koskevista rajoituksista luopumisen tai niiden merkittävän lieventämisen opiskelijoiden oikeusturvaa vahvistavana muutoksena. Kun ylioppilastutkinto on jatkossa pääasiallinen väylä korkeakouluopintoihin, niin opiskelijan mahdollisuus parantaa asemaansa hakemisessa on ensiarvoisen tärkeää. Pääsykokeitakin opiskelija on tällä hetkellä voinut käydä yrittämässä uudestaan rajattomasti.